

23.5.2016

Pöytäkirjanote tarkasta-
maton

Liikenne ja viestintäministeriö

§ 503

Lausunto liikenne- ja viestintäministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi liikennekaareksi sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

HEL 2016-004646 T 03 00 00

Lausunto

Kaupunginhallitus päätti antaa liikenne- ja viestintäministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi liikennekaareksi sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi seuraavan lausunnon:

Kaupunginhallitus toteaa, että hallituksen esitys liikennekaareksi sisältää useita kannatettavia ja hyviä tavoitteita, mutta myös mm. kuntien talouden ja joukkoliikenteen järjestämisen sekä palvelutason kannalta haasteellisia ja osin tulkinnanvaraisia piirteitä, joita on syytä kuvata tarkemmin ja selventää jatkovalmistelussa. Esitykseen sisältyy myös asioita, joiden osalta tulisi tehdä kattava vaikutusten arviointi.

Helsinki tukee liikennekaaren tavoitteita uuden teknologian ja digitalisaation käyttöönottamiseksi ja edistämiseksi liikenteen palveluissa. Liikennekaareissa esitetty avoimiin rajapintoihin ja tietojen yhteensopivuuteen liittyvä asiakaslähtöisyyden vahvistaminen ja tiedon avaaminen ovat myös Helsingin kaupungin strategiaohjelman 2013-2016 ja vuonna 2015 käynnistyneen Digitaalinen Helsinki –ohjelman mukaisia tavoitteita.

Digitalisaatiolla on todennäköisesti tulevaisuudessa merkittävä rooli koko pääkaupunkiseudun liikennejärjestelmän kehittämisessä. Esitetty tietojen laajempi ja helpompi saatavuus voi johtaa uudenlaisen palvelutuotannon ja uusien palveluinnovaatioiden syntyyn, jotka parhaimmillaan parantavat liikkumisen joustavuutta ja lisäävät vaihtoehtoja matkustaa sekä alentavat kulkemisen kustannuksia. Älyliikenteeseen liittyvien järjestelmien kokonaisvaltaisempi hyödyntäminen liikennejärjestelmätasolla edellyttää eri osapuolten aktiivista toimintaa kokeilujen ja pilotointien osalta, jotta niiden roolista, toimivuudesta ja liikennejärjestelmätason vaikutuksista saataisiin lisää tietoa.

23.5.2016

Pöytäkirjanote tarkasta-
maton

Kaupunginhallitus toteaa, että jatkovalmistelussa, kun liikennekaareissa esitettyjä velvoitteita lippujärjestelmien yhteentoimivuudesta täsmennetään, tulisi ottaa huomioon pääkaupunkiseudun tekemät merkittävät panostukset yhtenäisen lippu- ja tariffijärjestelmän kehittämiseen. Maksujärjestelmien kehittämisessä tulee kattavasti huolehtia asiakkaiden tietosuojasta.

Pääkaupunkiseudulla joukkoliikenne on järjestetty EU:n palvelusopimus-asetuksen (1370/2007) mahdollistaman toimivaltaisen viranomaisen (HSL) myöntämän yksinoikeuden mukaisesti. Yksinoikeuden mahdollistamalla kokonaisvaltaisella liikennejärjestelmätason suunnittelulla on saavutettu nykyisin toimiva ja kustannustehokas joukkoliikennejärjestelmä, joka pärjää hyvin palvelutasovertailuissa vastaavan kokoisten eurooppalaisten kaupunkiseutujen kanssa. Samalla on ollut mahdollista liikenneverkon ja palvelutason pitkäjänteinen suunnittelu yhdessä maankäytön, asumisen ja palvelurakenteen kehittämisen kanssa.

Liikennekaari -esityksen mukaan nykyinen joukkoliikennelaki kumottaisiin kokonaisuudessaan. Lakimuutoksen perusteluissa mainitaan, että toimivaltaiset viranomaiset (kuten HSL) voisivat kuitenkin edelleen tarvittaessa myöntää EU:n palvelusopimusasetuksen mukaisia yksinoikeuksia ja kieltää niiden vastaisen toiminnan. Palvelusopimusasetuksen mukaisia menettelyitä käyttäessään toimivaltaisten viranomaisten olisi kuitenkin huomioitava, että palvelusopimuksen tavoitteena on markkinoiden mahdollisimman vapaa toiminta. Tämä maininta jättää tulkinvaraa lain soveltamisessa ja voi johtaa toimivaltaisten viranomaisten ja yksityisten liikenteen harjoittajien välisiin pitkiin oikeusprosesseihin.

Helsinki ja muut pääkaupunkiseudun kunnat yhdessä valtion kanssa ovat viime vuosina panostaneet voimakkaasti joukkoliikenteeseen ja erityisesti raideliikenteen kehittämiseen (mm. Länsimetro, Kehärata). Myös lähitulevaisuudessa on suunnitteilla useita merkittäviä joukkoliikenneinvestointeja (mm. Raide-Jokeri, Kruunusillat). Nämä panostukset mahdollistavat kaupunkien kasvun ja seudulle tavoitellun asuntotuotannon.

Esitetyllä lakimuutoksella ei tulisi mahdollistaa tilannetta, jossa yksityiset liikenteen harjoittajat kilpailisivat jo kertaalleen kilpailutettujen sopimusliikenteen toimijoiden kanssa samoista matkustajista vain suurten matkustajakysynnän reiteillä ja ruuhka-aikaan siten, että HSL:n ja kuntien vastuulle jäisivät edelleen vähäisen matkakysynnän reitit. Kysyttyjen reittien lipputulosten jakaantuminen useammalle liikenteen harjoittajalle nostaisi joukkoliikenteen järjestämisen kustannuksia. Samalla

23.5.2016

Pöytäkirjanote tarkasta-
maton

suurten, jo tehtyjen joukkoliikenneinvestointien kannattavuus ja rahoituspohja heikentyisi, mikä olisi kansantaloudellisestikin epäsuotuisaa.

Kaupunginhallitus toteaa, että esitettyä jälkikäteiskontrollia yksinoikeuden vastaisen toiminnan puuttumiseen tulisi harkita täydennettävän esimerkiksi ilmoitusvelvollisuudella, mikä mahdollistaisi ennakoinnin liikenteen hallinnan osalta.

Nykyisin joukkoliikennelinjojen kilpailutuksessa huomioidaan mm. liikkennöitävän kaluston vähäpäästöisyys ja kaluston soveltuvuus liikuntaesteisille matkustajille. Markkinaehtoisessa joukkoliikenteessä ei välttämättä ole riittävää kannustetta kehittää kulkumuotoja liikenteen ulkoisvaikutusten ja esteettömyyden näkökulmasta.

Kaupunginhallitus toteaa, että luonnosta hallituksen esitykseksi liikennekaareksi tulisi jatkovalmistelussa tarkentaa joukkoliikenteen järjestämiseen liittyvien asioiden osalta siten, että pääkaupunkiseudun liikenneverkon ja joukkoliikenteen pitkäjänteinen suunnittelu yhdessä tiivistyvän maankäytön, asumisen ja palvelurakenteen kehittämisen kanssa on edelleen mahdollista. Samassa yhteydessä tulisi tehdä vaikutusten arviointi, jossa tarkastellaan kaupunkiseutujen mahdollisuuksia järjestää liikenne tehokkaasti, ympäristöystävällisesti, esteettömästi ja tasapuolisesti liikenteen tekninen kehitys huomioiden.

Esitetyillä henkilö- ja tavaraliikennettä koskevien säännösten yhdistämisellä voidaan arvioida olevan liikkumisen kokonaisuutta tehostava, kustannuksia alentava ja uudentyyppisiä mahdollisuuksia tarjoava vaikutus. Yhteiskunnan korvaamien kuljetusten yhdistämistä yleiseen joukkoliikenteeseen säätelevät kuitenkin myös vammaispalveluasetuksen ja sosiaalihuoltolain määräykset palvelujen järjestämisestä.

Taksien määrä sääntelyn purkaminen lisännee tarjontaa ja alentaneekin kustannuksia. Kuljetuskustannusten kasvu on ollut haaste julkisesti rahoitetuille kuljetuspalveluille. Taksiliikenteen enimmäishinnan sääntelyn poistamiseen ja päivystysvelvoitteesta luopumiseen liittyvät haasteet on kaupungin järjestämien palvelujen näkökulmasta mahdollista ratkaista kilpailuttamisen yhteydessä. Palveluja hankittaessa voidaan myös asettaa kuljettajille erityisiä laatu- ja osaamisvaatimuksia.

Kaupunginhallitus toteaa, että esitysluonnoksessa ehdotettu muutos joukkoliikenteen palveluiden ostoihin ja kehittämiseen tarkoitetun valtion talousarvion momentin määrärahan käyttämiseksi myös liikennepalvelun asiakkaan tukemiseen (ns. digitaalinen palveluseteli) vaatisi täsmentämistä uudistuksen toteutustavan ja vaikutusten arvioinnin osalta. Palvelusetelin ei tulisi johtaa siihen, että valtion joukkoliikenteen

23.5.2016

Pöytäkirjanote tarkasta-
maton

kehittämiseen tarkoitettu tuki hajaantuisi siten, että sen vaikuttavuus pienenesi entisestään.

Lopuksi kaupunginhallitus toteaa, että ennen päätöksentekoa Liikennekaaren suoria ja välillisiä vaikutuksia tulee arvioida riittävän laajasti eri asiakasryhmien sekä pääkaupunkiseudun liikennejärjestelmän ja yhteiskunnan kokonaistaloudellisuuden näkökulmasta. Keskeiset vaikutukset liittyvät liikkumisen tasa-arvoon, ympäristöön, maankäyttöön ja talouteen. Myös joukkoliikenteen markkinoiden toiminnalle ja liikenteenharjoittajien yhdenvertaiselle kilpailuasemalle aiheutuvat vaikutukset ja mahdolliset häiriöt pitää selvittää luotettavalla tavalla.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Saara Kanto, suunnitteluinsinööri, puhelin: 310 25531
saara.kanto(a)hel.fi

Marko Karvinen, strategiapäällikkö, puhelin: 310 36257
marko.karvinen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Liikenne- ja viestintäministeriön lausuntopyyntö 18.4.2016, Liikennekaari
- 2 Hallituksen esitysluonnos 18.4.2016, Liikennekaari

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Liikenne- ja viestintäministeriö

Otteen liitteet

Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Pöytäkirjanote on lähetetty asianosaiselle 24.05.2016.

Kaupunginhallitus